

Staré cesty mladých žen

Procházím cestou, kterou dávno znám. Je hluboce zapsaná v mé mysli i srdci. Po levé ruce mám rybník s kachnami, které jsme krmívaly s babičkou. Sedly jsme na lavičkách u břehu a házely jim staré rohlíky, nikdy jsme na ně nezapomněly. Po pravé ruce je malý kostelík se hbitovem. Tam jsme právě uložili babičku k poslednímu odpočinku... Prudce se nadechuji. Bolest mě prudce bodla a sevřela moje srdce. Už nikdy ji neuvidím, nepromluví s ní. Už nikdy víc. Podlamují se mi kolena, a proto si raději sedám na naši lavičku. Kameny se ke mně vrhnou jako vždy, ale já nemám, co jim dát. Prohrabuji se taškou, abych našla alespoň kousek peřiva. Balíček žvýkaček, několik drobných, kapesníky a deník, který jsem dostala dneska.

„Ali, psala to posledních pár týdnů. Chtěla, abys znala celý příběh.“ zašeptal starý babiččin přítel před pohřbem a vtiskl mi do dlaně notes. Pak se vypařil stejně náhle, jako se objevil. Obracím sešitek v ruce a nedávám si jej prohlížím. Příběh o babičce. Představovala bych si nějaký tlustý notes z kůže, nebo alespoň diář s hustě popsanými stranami. Tohle se mým představám neblíží ani z vlaku. Je to jenom starý školní sešit s polovinou prvočíslicí stran. Nadpis Mluvnice Jazyka českého byl přeškrtnut a nahrazen nápisem Pro Alenku. Pro Alenku, tedy pro mě. Nevšímám si dorážejících kachen ani slz, zaplavujících mě oči, a otevírám příběh na první straně.

Alenko, píše se tam starým známým babiččiným písmem, máš to nejkrásnější jméno na světě. Není krásné samo o sobě, ale protože ti zcela sedne. Žiješ si ve svojí krásě a před snídání jsi schopná uvěřit i v šest podivností. Hned, jak jsem si tě poprvé pochovala, věděla jsem, že jen tohle je pro tebe to pravé. Žádná Andrea, jak si pro tebe přála matka, ale Alenka, malá holčička ve tvé krásě. Přesně takový život bych si pro tebe přála, Ali. Stála jsem si za svým, i když na mě všichni koukali jako na bláznů. „Stará Agnes nesplní dceři ani poslední přání,“ šuškal o mně, ale mně, starou a šílenou Agnes, to nezajímalo. Víš, má podivuhodná holčičko, cítím, jak se moje dny krátí. Chtěla bych ti dát nějakou radu, něco, co ti pomůže v životě. Přála bych si zanechat tu pro tebe něco opravdu mého. Víím, jak miluješ příběh, a tak jsem dlouho přemýšlela, jak ti podat ten můj. Proto píšu. Bolek mi slíbil, že ti je předá na mém pohřbu. Ví, co v něm bude stát, vím, že bude můj hlavní našeptávač v této věci. Paměť už mi neslouží tak dobře, jako kdysi.

Pamatuješ si tu cestu, po které tak často chodíme? Lavička u vody, stín vysokých stromů a skalka s jeskyní? A vzpomínáš si, jak ráda jsi hrávala ty detektivní hry? Jdi sto metrů na západ a pod košenou najdeš poklad? Mám takový nápad, běž a sedni si na naši lavičku. Tam, kde jsme krmily kachny. Víím, že to uděláš, jsi hodná holka a miluješ záhady. Tam máš žehárku pokrývatelku ve stínu. Usmívám se a otáčím list. Tajemná jako vždy. Už sedíš? Tak je to správně. Rozhlédni se kolem. Když se budeš trochu snažit, objevíš kousek za hbitovem malý domek. Polorozpadlé stavení porostlé mechem a pomalu zarostající popínávkami. Vidíš ho? Právě tam jsem se narodila. Nikdy jsem ti ho neukázala, nemám na mě dobré vzpomínky. Ve stavení jsou jen dvě místnosti-ložnice rodičů a kuchyně. Byla jsem nejstarší ze čtyř dětí.

Úplně vidím, jak se divíš, proč sedíš tady na lavičce, místo toho, aby sis prohlížela pokoje, kde jsem vyrůstala. Tebe se chce dotýkat těch stěn, které byly svědky mých prvních neobratných kroků i dívat se z oken, u kterých jsem snívala. Nechoť tam, Alenko. To místo je plné zloby a přináší jen smutek. Lavička je mnohem lepší, tak tu pokračuj dál. Sem jsem utekla, když umřela moje maminka. Bylo mi tehdy deset a věděla jsem, že budu muset rychle dospět. Už nás neměl kdo chránit před otcem. Seděla jsem tu dlouhé hodiny, lavička tu ještě nebyla, jen tak na zemi. Hleděla jsem přes rybník a navzdory všem té nádhře, jsem myslela jen na to, že právě sem prchala má matka po každém bití. Tak ho jsem tušila, že půjdu v jejích šlépějích. V den pohřbu se otec poprvé od matiny smrti napil. Tísnilo nás se v kout místnosti a modlili se, abychom vše ve zdraví přežili. Tenhle den nám už vždy připomínala rozmlácená okenice nad stolem. My však připomenutí nepotřebovali. Téměř každý večer jsme trávili v rohu pokoje a bránili se ranám, které přicházely s hodinovou přesností. Otec pomalu propíjel celé naše živobytí, a když moje malá sestra onemocněla, neměli jsme žádné peníze na doktora. Jemu to bylo jedno. Nehodlal se těch hospodských sedánek vzdát. Byli jsme nuceni sledovat, jak naše malá sestřička každým dnem slábne a z očí se jí vytrácejí i poslední zbytky života. Jednou ráno jsme ji už nedokázali probudit. Tebe by to chtělo, aby ses zvedla, holčičko. Když půjdeš po břehu rybníka, dojdeš na naši příchůzku. Je tam strom s ptačí budkou, nemůžeš ho minout. Pod ním je plochý kámen pokrytý mechem. Tam budu pokračovat dál.

Zaklapla jsem sešitek a přitáhla si kolena k hrudi. Slzy jsem už dávno nechala téct. Valily se mi z očí jako dva vodopády. Spalovalo mě to. Nedokázala jsem si představit, co asi prožívala, chvíle strachu, bezradnosti a bolesti. Tebe nebolí její ztráta! Napomenul mě hlásek své domy. Jen se nedokáže vyrovnat s tím, že jsi ji neznala... Nikdy mi o tom nevyprávěla, ale já se neptala. Najednou před očima vidím malou osiřelou Agnes, pozorující svoji umírající sestřičku. Kolik let jí bylo? A co se stalo pak? Jsem v pokušení otevírat notes a číst dál. Tady. Na známé bezpečné lavičce. „Křek po křiku,“ mumlám si tiše. Najdu druhé místo, alespoň tohle si zaslouží. Namáhavě se zvedám. Přijde mi, jako bych za dobu, co jsem etla, zestárla o tisíc let. Už mi není těch pětadvacet, jako když jsem si sem sedala, ale spíš šedesát. Roztřeným krokem se vydávám po naší staré cestě. Rákosy postupně stíhají smrky a borovice. Jindy příjemný chládek mi nahání husí kůže. Jen pár kroků a dojdu ke stromu s ptačí budkou, je to statný dub. Opravdu se nedá minout. Tisíce kroky, dva a klesám k jeho kořenům. Tohle místo opravdu neznám, nikdy jsme tu nezastavovaly, jen zpomalovaly. Hned vedle mě je obrovský plochý kámen. Rostlinky už pokrývají celý jeho povrch. Pohladím ho, abych se uklidnila, a opět sedávám do stínu. Co pro tebe znamená tohle místo?

Vidíš ten kámen, Alenko? Ten plochý a zarostlý? Zapamatuj si ho. Pod ním jsme s bráškama pohřbili všechny vzpomínky na naši malou sestřičku. Její hračky, botky i výkresy. Je to jako kopanec do břícha. Sedím pod dubem a z náhlého popudu listím kámen. Ostrým klackem oškrabávám mech a plnými hrstmi rvu plevel okolo. Láme se mi nehet a o bodlák jsem si rozedřela ruku až do krve. Ale konečně je kámen čistý. Dřevským písmem je vprosto před neobratně naškrabané jméno. Dorka. Malá zapomenutá Dorinka. Na tomhle místě jsme si vždy se sestřičkou hrávali. Obrátím pozornost zpátky k deníku. Když zemřela, bylo mi deset a já sedm. Útroby se mi sevrou nad nespravedlností, která okradla o život tak mladou dívku. Nikdo z nás nedokázal pochopit, že je pryč. Že už víc neuslyšíme její hlas, smích nebo dřevinské

dotazy. Nebudu ji oblékat do svatebního, mé d ti si s jejími nebudou hrát. Celý den byl hrozně bolestivý, a když p išel ve er, ani jediného z nás nepadlo schovávat se v rohu. Stáli jsme zp íma a dívali se mu do o í, když rány dopadaly. T i vzdorné d ti, ne ty i. Nezeptal se, kde Dorka v z í, bylo mu to jedno. Tu noc jsme se zap ísáhli, že v našich o ích už nikdy neuvidí strach, jen opovržení. Slib jsme plnili znamenitě, ím byly rány siln ější, tím méně strachu jsme cítili. S každým úhozem jsme vid ěli jeho chladný výraz bez špetky zájmu, když nevid ěl Doru. Táhlo mi už na šestnáct, když to otec p ehнал a mladší z mých bratr ů z stal ležet na zemi. Ne ěkala jsem ani do poh bu a sbalila tomu druhému všechny v ěci. Dala jsem mu nad ji na lepší život, doufám, že ji nepromarnil. Všem už muselo být jasné, že u nás není vše v nejlepším po řádku. Netrvalo dlouho a za ěali se k nám troustit sousedé, podívat se, jak to u nás chodí. Otce našli sku ěícího s bolehlavem a m ě hrající všemi odstíny modré. Vd ěm jim za to, že m ě hlídali i že otce udrželi n ě jakou dobu st ězlivého. Poj , Alenko, rad ji pry . Nechci, abys myslela jen na špatné v ěci.

Bez odmlouvání se zvedám. Kam m ě dovedeš te ? Up u pohled na notes, už chápu, pro ě jsi mi ho poslala. Neskon ě i jako já. To je tvoje rada?

Sedni si do té jeskyn ě. Dá se tomu ěkat jeskyn ě? Spíš št ěrbina ve skále krytá p ěvisem. Uklidni se, pov ěd la jsem ti mnoho špatného. Alenko moje, jsi veselá d ěv ěna a úpln ě vidím, jak truchlíš pro lidi, které jsi nem ěla p ěležitost poznat. Ot ě i si slzi ky. Maminka byla moc nemocná, v ěd ěli jsme, že nás do nekone na chránit nebude. Dorinka, malá hubatá Dorotka, trp ěla každým dnem víc a víc, smrt pro ni byla tém ě vysvobození. Bráškové. Na ty jsme vzpomínali s otcem oba. Ale slíbila jsem ti n ěco veselejšího. Alenko, jsi moc krásná d ěv ěka, mezi jinými nemáš konkurenci. Netušíš, kolik lidí se za tebou otá ěí, když procházíš ulicí. Pamatuj však, že pravá krása se schovává uvnit ě. Nechci, abys mi zvl ěla, až tu nebudu. Chápu, že se tomu t ěžko v ěí, ale také o mn ě kdysi ěkali, že jsem pohledná. V dob ě, kdy byl otec st ězlivý, v t ěšinou dumal o tom, za koho m ě provdat. To, že neěijeme ve st ědov ku, nepovažoval za odpov ěď. Každý, kdo o m ě stál, šel nejprve za ním. Hnusilo se mi to, cht ěla jsem si vybrat sama. Jednou, když zase p ěišli s kytkou a ptali se po otci, utekla jsem. Sed ěla jsem práv ě tady. Koukala na stromy a p ěála si, být malým ptá kem. Ulet ěla bych všem problém m ě a byla volná. Nenapadlo m ě, že tu n ěkdo je. Trhla jsem sebou, když si p ěisedl. Znali jsme se jen od vid ění. Objal m ě, když si všiml slz a já poprv ě, po dlouhé dob ě voln ě dýchala. P ěišla jsem si jako ten ptá ěek, jako kdyby mi nasadil k ěídla a já mohla let ět kamkoliv jsem cht ěla. Jenže m ě najednou touha po d ělkách p ěšla. Scházeli jsme se pravideln ě a vždy, když jsem se schoulila v jeho náru ěí, p ěsobilo to na m ě stejn ě. Byla to ta nejp ěrozn ější v ěc na sv ět ě. Všechny kousky mojí skláda ky do sebe kone ěn zapadly. Jen s ním jsem mohla být úplná. Když odešel na vojnu, byla jsem rozt ěštná a chyb ělo mi víc než pár dílk ů skláda ky. Brzo jsem však zjistila, že spíš p ěebývám, než scházím. Hned, jak to otec zjistil, provdal m ě, za prvního, kdo se namanul. Veselka to nebyla radostná. Svateb ě an ě d ěvali ho kým ěi úsm ěvy najevo, že znají pravý d ěvod s atku a nev ěsta nedokázala p ěestat myslet na svého vojáka, který nem ěl o ni ěm ani tušení. Pár m ěsíc ů po svatb ě se mi narodil malej chlape ěek a rok po n ěm hol ěi ka. Moje nad ěje na rodinný klid se rozplynuly, když se ukázalo, že m ě j novomanžel je ze stejného t ěsta jako m ě j otec. Vstávej, hol ěi ko. Další zastávkou je splav.

Tohle místo bych nejrad ji vynechala. Nestydím se, za to, s čím je svázané, ale nepříznává se to lehko. Nkolik let po méj svatbě m zavolali ke smrtelné otcově posteli. Ležel tam, v m kých poduškách a stále-nebyl-mrtvý. „Agátko, holí ko, jsem tak rád, že tě vidím,“ přivítal m vesele „Zbyli jsme jen my dva.“ Alenko, nepíše se mi to snadno, ale slíbila jsem, že ti povím celý příběh. Koukala jsem na jeho tvář a všechno prožívala znovu. Šrámy na mých zádech, když se dozvěděl, že čekám dítě. Výbuch vzteku, který zabil mého bratra. Slzy v očích Dorotky a modrý monokl, se kterým jsme pohřbili maminku. Tenhle lovík si tu jen tak leží? Tahle zrada? Popadl m strašný vztek a najednou jsem držela polštář. „Víš, pro tu jsme sami?“ zeptala jsem se mile, ukázala mu polštář a užívala si ten d s v jeho očích. „Protože jsi je zabil. Utrápil jsi ji. Byla moc nemocná a ty jsi jí utrápil. Co je tu je tu dál? Alkohol? Máš ho rád tolik, že jsi mu obtoval své dva syny. Jaký je to pocit vidět své dítě ležet v kaluži krve a vědět, žeš to byl ty, kdo zasadil smrtící ránu? Jaké to bylo ztratit je jen kvůli flašce laciného vína? A co tvoje dcery? Litovals Dorinku? Nebo tě šlo sledovat její strach? Připadal sis jako dobrý lovík, když jsi propíjel poslední zbytky své výplaty, zatímco umírala?“ Kíela jsem na něj. Viděla jsem, že se bojí, ale v tom pohledu bylo i něco jiného. Možná nezám se špetkou posměchu? Ale hlavně pohrdání. Nevěděl, že to doopravdy udělám. Přitiskla jsem mu polštář na nos, jenom lehce, ale aby věděl, že to myslím vážně. „Tohle je trest za tvé činy. Za zabití manželky, syna a dcery. Tohle je splátka za všechny modliny, což mi zapůsobil. Za slzy, které jsem prolila. Vracím dluh i s úroky za každý jednotlivý šrám na méj duši. Maminka, Dorotka a bráškové. Doufám, že tě to bude v pekle pronásledovat, otče,“ přitiskla jsem polštář a s uspokojením sledovala poslední záškrby jeho těla. Pamatuji si ten rozhovor, tu výtku. Opakuji si ji stále dokola. Na něco takového nemůžeš jen tak zapomenout. Nelitovala jsem toho ani tehdy, ani teď, na sklonku svého života. Vždycky se říká, že lovík nelituje toho, co udělal, ale toho co neudělal. Je to pravda, Alenko. Neboj se udělat chybu. Já v životě doopravdy lituji pouze jedné věci. Že jsem ho nezabila dřív, než to všechno způsobil...

Babíčka zabila svého otce. Ta stará hodná stařenka chladnokrevně vraždila. Celé mi to nejde dohromady. Moje veličnost a zřejmě nábabíčka nemůže v méj mysli žít vedle zoufalé rozervané ženy. Nkolik hodin po vraždě m našli u jeho postele. Seděla jsem tam a smála se na celé kolo. „Agnes se zbláznila. Chudák její muž,“ šeptalo se po vsi a já jim to nevyvracela. Dokázala jsem celé hodiny sedět u tohohle splavu a jásat nad svojí výhrou. Aspro m nic neznamenalo. Nkdy jsem byla zase v okamžiku, kdy se zlomila moje pouta, a já mohla odletět za vlaštovkami. Jindy jsem se viděla, jak sedím se svým milým v jeskyni a nikam letět nechci. V tyhle dny jsem ho hledala. Breičela jsem pro něj a zase mi něco scházelo. Roky plynuly a já byla uvězněna ve své choré mysli. Nevnímala jsem, jak moje děti stárnou a dospívají. Nebyla jsem tu v době nemoci ani, když je otec bil. Nebyla jsem tu, když m potěbovali. V tšinou jsem je ani nepoznala, byla jsem moc špatná matka. Když bylo Daníkovi potěbné množství let, odešel na vojnu. Nechal se poslat hodně a hodně daleko. Přý od věn opilého otce a matky, která neměla všech přepřý hromad. Pár m síc potě nám přišel dopis. Cilka, moje dcerka, bžela až ke splavu. Donutila m sedět a poslouchat, co je v listě psáno. Zbloudilá kulka zabila mého syna. Víš, Alenko, poprvé po dlouhé době jsem zase byla sama sebou. Ostatní to ale neviděl. Bylo snazší předitírat, že jsem zase šílená. Mohla jsem tu sedávat bez povšimnutí s Bolkem. Bolek, m j milý. Ten, pro kterého jsem tolik let breičela, m prokoukl hned. Vrátil se po pohřbu a já mu vše řekla. Dozvěděl se, že Dan byl jeho syn, o vraždě otce i

o spoust dalších v cí. Nesoudil m a já mu za to byla vd ná. Rok se s rokem sešel a zabiják alkohol dostihl i mého muže. Cilka už byla v té dob vdaná. Nem la jsem svého švagra ráda, ale m se nikdo neptal. Nebyla jsem maminka, jen stará šílená Agnes, co netuší, která bije. Z stala jsem sama. Krom Bolka mi nezbyl už v bec nikdo. On v d l, že manželství nev ím a nikdy si ho nevezmu, p esto mi z stal oporou.

Bolek ji miloval, miluje. Už nemám sílu plakat. Jen rezignovan oto ím stránku. Ale tam na m ne eká babi ino písmo. Tohle je cizí. S ostrými špicemi, ale p esto špatn ítelné. Stránka je navlhlá slzami.

Ali, tvá babi ka skonala d ív, než stihla vše dopsat. Snad ti nebude vadit, když posledních pár ádek doplním já.

O tvojí matce jsme už roky neslyšeli, když se objevila zmoklá p ed Agnesinými dve mi. Byla t sn p ed porodem, zbitá a utíkala od svého muže. Hned po porodu zem ela a Agnes bojovala jako lvice, aby si t mohla nechat. M la t moc ráda. Nikdy na to nezapomínej, bude navždy žít v tvém srdci. - Bolek

Babi in starý kamarád je ve skute nosti otec mého strýce. Strýce, o jehož existenci jsem do dneška nev d la. ekal na moji babi ku, miloval ji a te nikoho nemá. Sedím u splavu a vím, kam by cht la, abych šla. Domek je jen pár krok od toho jejího. Mí ím k n mu jistým krokem. Musí m ekat. etl ten deník stejn jako já, zná m od mali ka. U branky zaváhám, ale ani jeden z nás by nem l být dnes sám. Vezmu za kliku a krá ím známými pokoji po zvuku televize. Bude navždy žít ve tvém srdci, napsal. Ve tvém srdci a ne v našich srdcích. Duní mi v hlav . Zd šen pozorují dv nohy nete n visící nad p evrhnutou židlí.